

Studiehandleiding Professioneel Spreken

Onderdeel van Onderwijspraktijk B

Master Leraar VHO, minor Educatie en master Educatie en Communicatie

Cursusjaar: 2022-2023, Semester 1 Najaar

Vakcoördinator: A. Wildmann (a.wildmann@uva.nl)

Docenten: Alet Wildmann en Erma van de Ven

Inhoud van deze studiehandleiding

1. Inleiding.....	2
2. Leerdoelen.....	3
3. Onderwijsvormen.....	3
4. Rooster.....	4
5. Toetsing.....	6
6. Voorbereiding workshop ‘Expressief en krachtig spreken’.....	6
7. Literatuur & materiaal.....	7

1. Inleiding

Het onderdeel Professioneel Spreken is bedoeld als ondersteuning van gezond stemgebruik en levendig- en effectief spreekgedrag in de beroepspraktijk van beginnende docenten. Onder begeleiding van twee ervaren logopedisten krijgen beginnende docenten handvatten aangereikt om hun stemgebruik te trainen en zo het risico op overbelasting van de stem te verminderen. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan de manier waarop de inhoud wordt overgebracht: boeiend, levendig en dynamisch. Er wordt geoefend met de ‘Vocal Tools’: Volume, Verstaanbaarheid, Timing, Tempo, Toonhoogte en Melodie.

Doel en plaats van de cursus in het studieprogramma

Professioneel Spreken is geen apart vak, maar wordt afgetekend bij Onderwijspraktijk B.

Blok 1	Blok 2	Blok 3
Pedagogiek en Algemene Didactiek A (3 EC)	Pedagogiek en Algemene Didactiek B (3 EC)	
Vakdidactiek 1 (9 EC)		
Onderwijspraktijk A (6 EC)	Onderwijspraktijk B (9 EC)	

Over de docenten

Alet Wildmann is logopedist sinds 1980. Ze is ruim 15 jaar werkzaam als stemdocent op de ILO-opleiding tot eerstegraads docent. Daarnaast werkt ze als stem-, en presentatiecoach voor *Vocal Toolbox* en heeft een praktijk in Nijmegen voor stemtherapie en coaching *Stemtraining.nl*.

Erma van de Ven is logopedist en werkt vanaf september 2022 bij de ILO. Zij is daarnaast werkzaam als docent Professioneel Spreken en trainer Persoonlijk Leiderschap aan de docentenopleiding van de RU Nijmegen. Na haar studie logopedie heeft ze o.a. gewerkt als communicatietrainer in verschillende organisaties.

2. Leerdoelen

Na het volgen van Professioneel Spreken kun je met het oog op je eigen stem en spreken:

- bewuster je eigen stem en het spreken inzetten in de beroepspraktijk;
- de regie over je eigen houding, adem, stem en stemgebruik nemen en houden;
- gebruik maken van de ingrediënten waarmee je met verve en overtuiging met de klas communiceert;
- bewuster je stem zodanig inzetten dat het als instrument bruikbaar en gezond blijft.

3. Onderwijsvormen

Professioneel Spreken bestaat uit vier onderdelen, waarvan er twee verplicht zijn:

1. Hoor-/werkcollege Gezond Spreken en Levendig Spreken (verplicht)
2. Workshop 'Expressief en krachtig spreken' (verplicht)
3. Individuele ondersteuning (facultatief)
4. Verdiepende workshop Storytelling (facultatief)

Hoor-/werkcollege Professioneel Spreken (verplicht)

Aan het begin van je studie, tijdens blok 1, vindt er één hoor-/werkcollege Professioneel Spreken plaats. Dit is een interactief college, waar informatie en oefening elkaar afwisselen. Hier krijg je achtergrondinformatie over gezond stemgebruik, zoals de werking van de stembanden, de wisselwerking tussen houding, adem en stem, en tips om overbelasting van je stem te voorkomen. Daarnaast word je bewust van de ingrediënten van levendig spreken. Het college vindt plaats op 22 of 29 september, afhankelijk van in welke groep je zit.

Workshop 'Expressief en krachtig spreken' (verplicht)

Naast het hoor-/werkcollege volg je de workshop 'Expressief en krachtig spreken'. Tijdens deze workshop werk je aan gezond stemgebruik, spreekhouding, groot volume, levendig lesgeven en de boodschap pakkend kunnen overbrengen in communicatie met de leerling. Je geeft een miniloes van een paar minuten waarin je oefent met het toepassen van de aangereikte tips voor gezond en levendig spreken. De feedback die je krijgt probeer je vervolgens onmiddellijk uit, zodat begrijpen ook ervaren wordt.

De workshop van 3,5 uur wordt in kleine werkgroepen (maximaal 8 pers.) gegeven en is individueel en praktijkgericht. **Je moet jezelf inschrijven voor de workshop op de datum die voor jou het beste uitkomt.** De workshops worden niet aangeboden op de reguliere collegedag, maar op een andere werkdag. Kijk onder punt 4. Rooster voor de aangeboden data en geef je via het aanmeldformulier op voor een dag naar keuze. **Onder punt 6 staat beschreven hoe je je voor moet bereiden voor de workshop. Lees dit goed door, want je haalt het meeste uit deze workshop als goed bent voorbereid.**

Individuele ondersteuning

Naast het hoor-/werkcollege en de verplichte workshop is het mogelijk om individuele begeleiding te krijgen van een van de twee logopedisten, bijvoorbeeld als je merkt dat je stem te zwaar belast wordt op je stage of dat je het lastig vindt de aandacht van je leerlingen vast te houden als je spreekt. Je kan zelf een afspraak maken of geadviseerd worden om een individuele afspraak te maken door je vakdidacticus, stagebegeleider of door de logopedistes zelf (na de verplichte workshop). Er zijn een aantal dagdelen ingepland waar individuele afspraken mogelijk zijn. Het is ook mogelijk een online

afpraak te maken. Stuur een email aan degene met wie je wilt afspreken: Alet Wildmann (A.Wildmann@uva.nl) of Erma van de Ven (p.j.m.vandeven@uva.nl). De individuele afspraak duurt zo'n 45-60 minuten. Het kan handig zijn een korte opname van jezelf voor de klas bij de hand te hebben, zodat je de werkpraktijk kunt delen en daar feedback op kunt krijgen.

Verdiepende workshop: 'Storytelling: de kracht van verhalen vertellen in het onderwijs'

Aan het einde van het semester worden er twee verdiepende workshops aangeboden. Deze workshops zijn facultatief. Als je deze workshop wilt volgen, kun je je opgeven via het Onderwijsbureau van POW (info-pow-fmg@uva.nl). De groepsgrootte is beperkt.

De eerste workshop, 'Storytelling: de kracht van verhalen vertellen in het onderwijs', gaat dieper in op de specifieke elementen van storytelling, de effecten ervan op de luisteraar en hoe je dit kunt verweven in je manier van lesgeven. Hoe vertel je beeldend en zinnenprikkelend, zodat de leerlingen aan je lippen blijven hangen en ze de lesstof beter op kunnen nemen? Deze workshop is vooral praktisch gericht en wordt twee keer aangeboden aan het einde van het semester.

Naast deze workshop wordt er een tweede workshop aangeboden. Welk onderwerp deze tweede workshop zal krijgen, hoor je in de loop van het semester.

4. Rooster

De locaties van de colleges van Professioneel Spreken kun je vinden op rooster.uva.nl onder het vak Onderwijspraktijk B.

Let op: op het rooster zie je meerdere bijeenkomsten en workshops staan, maar je volgt slechts één hoor-/werkcollege en één workshop. Kijk dus goed wanneer je precies college hebt.

1. Hoor-/werkcolleges Professioneel Spreken

Het hoor-/werkcollege Professioneel Spreken vindt plaats tijdens het eerste blok van je studie. Je volgt dit hoor-/werkcollege in hetzelfde groepsverband als bij het vak PAD A.

Afhankelijk van in welke groep je zit, volg je dit college op:

- **Donderdag 22 september**
  - 11.00 – 12.30: **Groep 1 Alfa**
Let op: dit college is geroosterd tijdens het reguliere werkcollege van PAD A. Het PAD A-college is deze week verplaatst naar de middag, van 15.00 - 16.30 uur.
  - 15.00 – 16.30: **Groep 2 Bèta**

- **Donderdag 29 september**
  - 11.00 – 12.30: **Groep 3 Gamma**
Let op: dit college is geroosterd tijdens het reguliere werkcollege van PAD A. Het PAD A-college is deze week verplaatst naar de middag, van 15.00 - 16.30 uur.
  - 11.00 – 12.30: **Groep 5 Deeltijd**
Let op: dit college is geroosterd tijdens het reguliere werkcollege van PAD A. Het PAD A-college is deze week verplaatst naar de middag, van 15.00 - 16.30 uur.
  - 15.00 – 16.30: **Team 4 Eco**

2. Rooster workshop 'Expressief en krachtig spreken'

De verplichte workshop 'Expressief en krachtig spreken' wordt aangeboden op:

Week 44

- Dinsdag 1 november, 9.30 – 13.00 uur – Alet Wildmann
- Dinsdag 1 november, 13.30 – 17.00 uur – Alet Wildmann

Week 45

- Woensdag 9 november, 9.30 – 13.00 uur – Erma van de Ven
- Woensdag 9 november, 9.30 – 13.00 uur – Alet Wildmann
- Woensdag 9 november, 13.30 – 17.00 uur – Erma van de Ven

Week 46

- Dinsdag 15 november, 9.30 – 13.00 uur – Erma van de Ven
- Woensdag 16 november, 9.30 – 13.30 uur – Alet Wildmann

Week 47

- Vrijdag 25 november, 9.30 – 13.00 uur – Alet Wildmann
- Vrijdag 25 november, 13.30-17.00 uur – Alet Wildmann

Week 48

- Woensdag 30 november, 9.30-13.00 uur – Erma van de Ven

Week 49

- Dinsdag 6 december, 9.30 – 13.00 uur – Erma van de Ven
- Dinsdag 6 december, 13.30 – 17.00 uur – Erma van de Ven

Week 50

- Maandag 12 december, 13.30 – 17.00 uur – Alet Wildman
- Woensdag 14 december, 13.30 – 17.00 uur – Erma van de Ven

De workshops worden in kleine werkgroepen aangeboden (maximaal 8 personen) en vol is vol. Zorg dus dat je je op tijd opgeeft voor de workshop, zeker als je maar op een paar dagen beschikbaar bent. Op de Canvaspagina van Onderwijspraktijk B zal binnenkort een link geplaatst worden naar het aanmeldformulier. Mocht je je hebben opgegeven voor een workshop maar alsnog verhinderd zijn, geef dit dan alsjeblieft door aan de Onderwijsadministratie.

3. Individuele afspraken

Er zijn een aantal momenten gereserveerd voor individuele afspraken:

- Woensdag 9 november, 13.30 – 17.00 uur – Alet Wildmann
- Dinsdag 15 november, 13.30 – 17.00 uur – Erma van de Ven
- Woensdag 16 november, 13.30 – 17.00 uur – Alet Wildmann
- Woensdag 30 november, 13.30 – 17.00 uur – Erma van de Ven
- Maandag 12 december, 9.30 – 13.00 uur – Alet Wildmann
- Woensdag 14 december, 9.30 – 13.00 uur – Erma van de Ven

Als je een individuele afspraak wilt maken met een van de logopedistes, stuur dan een email aan de betreffende docent Alet Wildmann (A.Wildmann@uva.nl) of Erma van de Ven (p.j.m.vandeven@uva.nl).

4. Rooster keuzeworkshop

De facultatieve workshop 'Storytelling: de kracht van verhalen vertellen in het onderwijs' wordt aangeboden op:

- **19 januari 2023** van 10.00 – 13.00 uur of van 14.00 – 17.00 uur.

Daarnaast zal er nog een thema ingepland worden. Dit hoor je in de loop van december 2022. Als je je wilt opgeven voor deze workshop, stuur dan een mailtje naar het Onderwijsbureau van POW (info-pow-fmg@uva.nl).

5. Toetsing

Professioneel Spreken bestaat uit het verplichte hoor-/werkcollege en de verplichte workshop. Het onderdeel 'Professioneel Spreken' wordt afgesloten met een AVV (aan voorwaarden voldaan). Je hebt aan de voorwaarden voldaan als je actief hebt deelgenomen aan de workshop 'Expressief en krachtig spreken'. Het cijfer wordt niet apart in SIS geregistreerd, maar als deeltijfer onder het vak 'Onderwijspraktijk B' (al volg je het onderwijs dus verspreid over blok 1 en blok 2).

Vrijstelling voor de verplichte workshop 'Expressief en krachtig spreken'

Alle studenten moeten het hoor-/werkcollege Professioneel Spreken volgen. Studenten met veel ervaring op het gebied van Professioneel Spreken kunnen in overleg met de docenten van Professioneel Spreken na het hoor-/werkcollege vrijgesteld worden van de verplichte workshop 'Expressief en krachtig spreken'. Stuur je motivatie voor vrijstelling naar de coördinator Alet Wildmann (A.Wildmann@uva.nl), zodat ze kan beoordelen of je vrijstelling kunt krijgen voor de verplichte workshop.

6. Voorbereiding workshop 'Expressief en krachtig spreken'

Om het meeste uit de workshop 'Expressief en krachtig spreken' te halen, verzoeken wij je om je als volgt voor te bereiden op de workshop. De genoemde documenten hoeft je niet van te voren in te leveren bij de docenten, maar neem je mee naar de workshop:

1. Feedback werkplekbegeleider

Vraag feedback aan je werkplekbegeleider betreffende je verbale- en non-verbale communicatie. Geef een korte beschrijving van deze feedback.

2. Zelfanalyse en verdere ontwikkeling

Maak een zelfanalyse (maximaal één A4) naar aanleiding van een video opname wat betreft je spreekgedrag en communicatie voor de klas, waarbij je antwoord geeft op de volgende vragen:

- a. Wat zijn mijn sterke/zwakke punten?
- b. In hoeverre komt mijn zelfbeeld overeen met de observaties van mijn werkplekbegeleider?

NB. als je hier zelf behoefte aan hebt, kun je deze opname meenemen naar de workshop.

3. Miniles

Tijdens de workshop vragen we je een fragment van een les van ongeveer 3 minuten te geven. Bereid dit goed voor.

7. Literatuur & materiaal

Op de Canvaspagina van *Onderwijspraktijk A en B* staat een map getiteld 'Professioneel Spreken'. Hier vind je oefenmateriaal voor eigen stemgebruik en presentatievaardigheden. Studenten worden daarnaast het volgende boek aangeraden (niet verplicht):

- Dinger, T., Smit, M., Winkelman, C. (2008), *Expressiever en gemakkelijker spreken*. Bussum: Coutinho

Dit praktische boek wordt met name aangeraden als je denkt dat je gezonder en/of expressiever zou kunnen spreken.